

Андрій Володимирович ЗАВГОРОДНІЙ

кандидат фізико-математичних наук,
кафедра економіки та інформаційних технологій
Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини вищого навчального
закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
E-mail: Andrew-mdu@ukr.net

**ГЕНЕЗИС ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ДОСЛІДЖЕНЬ
«ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»: СТРУКТУРА, ПРИНЦИПИ, ФУНКЦІЇ**

Завгородній, А. В. Генезис понятійно-категоріального апарату досліджень «зовнішньоекономічної діяльності»: структура, принципи, функції [Текст] / Андрій Володимирович Завгородній // Український журнал прикладної економіки. – 2018. – Том 3. – № 3. – С. 149–158. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Вступ. Зовнішньоекономічна діяльність сприяє притоку в регіони фінансових ресурсів, впровадженню сучасних технологій, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, створенню нових робочих місць, підвищенню кваліфікаційного рівня персоналу. Дослідження структури та функцій зовнішньоекономічної діяльності для подальшого розширення міжнародного співробітництва і соціального-економічного розвитку країни, є актуальним.

Мета статті полягає у наданні науково-обґрунтованого узагальнення понятійно-категоріального апарату зовнішньоекономічної діяльності.

Результати. Аналізуючи та систематизуючи вітчизняне законодавство, міжнародні конвенції, міжнародні правові акти, наукові праці багатьох учених, узагальнено наукові підходи до визначення поняття «зовнішньоекономічна діяльність», запропоновано структуру досліджуваного поняття.

Висновки. Досліджено функції зовнішньоекономічної діяльності як на рівні держави, так і на рівні суб'єктів (учасників). Перспективами подальших досліджень виступають регіональні особливості, регіональна структура зовнішньоекономічної діяльності, дослідження її взаємозв'язків з економічним розвитком територій.

Ключові слова: зовнішньоекономічна політика, зовнішньоекономічна діяльність, державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, структура, принципи, функції зовнішньоекономічної діяльності.

Andrii ZAVHORODNII

PhD in physical and mathematical,
Department of Economics and Information Technologies
Mykolayiv Interregional Institute for the Development of Human Rights of the Higher
Educational Institution "Open International University of Human Development "Ukraine"

**GENEZIS OF CONCEPTUAL CATEGORY APPARATUS OF «FOREIGN ECONOMIC
ACTIVITIES»: STRUCTURE, PRINCIPLES, FUNCTIONS**

Abstract

Introduction. Foreign economic activity contributes to inflow into regions financial resources, introduction of modern technologies, domestic production competitiveness increase, creation of new workplaces, increase of qualification level of the personnel. The study of the structure and functions of foreign economic activity for the further expansion of international cooperation and socio-economic development of the country is relevant.

© Андрій Володимирович Завгородній, 2018

The purpose of the paper is to provide a scientifically substantiated generalization of the conceptual-categorical apparatus of foreign economic activity.

Results. The structure of the investigated concept is proposed on the base of analyzing and systematizing domestic legislation, international conventions, international legal acts, scientific works of many scientists, generalized scientific approaches to the definition of "foreign economic activity".

Conclusions. The functions of foreign economic activity are investigated both at the state level and at the level of subjects (participants). Perspectives of further research are regional peculiarities, regional structure of foreign economic activity, and research of its interconnections with economic development of territories.

Keywords: foreign economic policy, foreign economic activity, state regulation of foreign economic activity, structure, principles, functions of foreign economic activity.

JEL classification: F 19

Вступ

Зовнішньоекономічна діяльність має важливе значення для економіки сучасної України. Робота деяких галузей промисловості залежить від імпорту сировини та напівфабрикатів. Для модернізації виробництва та випуску конкурентоспроможної продукції вітчизняними підприємствами необхідні сучасні технології та обладнання. Зовнішньоекономічна діяльність сприяє притоку в регіони фінансових ресурсів, додаткових інвестицій, впровадженню сучасних технологій, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, створенню нових робочих місць, підвищенню кваліфікаційного рівня персоналу. Тому дослідження структури та функцій зовнішньоекономічної діяльності для подальшого розширення міжнародного співробітництва і соціального-економічного розвитку країни, є актуальним.

Над проблемами сучасної зовнішньоекономічної діяльності плідно працюють науковці: А. Журавель, В. Петрина, Ю. Козак, Н. Притула, О. Єрмакова, О. Дегтярова, Т. Полякова, С. Соркісов, В. Васюренко, І. Багрова, Н. Редіна, В. Власюк, О. Гетьман, Г. Дроздова, С. Тульчинська, С. Кириченко, В. Дубенець, В. Вітлінський, П. Верченко, О. Шкурупій, В. Гончаренко, І. Артеменко, Я. Машталір, Ю. Орловська, Г. Дугінець, П. Фісуненко, О. Варламова, В. Покровська, М. Лепеха, Г. Свириденко, Ж. Зосимова, В. Гордополов. В полі зору вчених знаходяться питання загальної зовнішньоекономічної політики держави, державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, аналізу зовнішньоторговельної політики. В той же час потребує узагальнення й систематизації понятійно-категоріальний апарат «зовнішньоекономічної діяльності».

Мета та завдання статті

Надати науково обґрунтовані узагальнення з питань структури та функцій сучасної зовнішньоекономічної діяльності.

Виклад основного матеріалу

У процесі реформування сфери зовнішньоекономічних зв'язків в українській економічній дійсності склалися такі поняття: «зовнішньоекономічні зв'язки», «зовнішньоекономічна діяльність», «зовнішньоекономічні відносини», «зовнішньоекономічна політика». При цьому зовнішньоекономічні зв'язки та зовнішньоекономічну діяльність не слід розглядати як різні сфери функціонування та державного регулювання, тобто зовнішньоекономічної політики держави. Разом з тим, зовнішньоекономічні відносини виникають не тільки під час впровадження зовнішньоекономічної діяльності як різновиду господарської діяльності, але й у процесі вчинення певних господарських дій або господарських операцій поза межами

господарської діяльності (наприклад, наукова, науково-технічна кооперація з іноземними суб'єктами тощо).

Згідно вітчизняного законодавства, зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарювання України та іноземних суб'єктів господарювання, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, яка має місце як на території України, так і за її межами [2].

Важливо і те, що, будучи пов'язаним з державною економічною політикою, правовий вплив на сферу зовнішньоекономічної діяльності України безпосередньо виходить на Конституцію України [1], господарське право України [3], цивільне право України [4], міжнародні конвенції (договори, згоди), які набирають чинності для України після надання нею згоди на їх обов'язковість згідно Закону України «Про міжнародні договори України» [5], інші нормативно-правові акти [6-10], які повністю або частково присвячені впорядкуванню зовнішньоекономічної діяльності, а також на закони інших країн у випадках, коли у конкретному зовнішньоекономічному договорі міститься умова відносно іноземного права.

Головним джерелом для зовнішньоекономічної діяльності України є Конституція України [1], яка має найвищу юридичну силу, інші акти законодавства у цій сфері, прийняті на основі й на виконання Конституції України. Деякі норми Конституції України торкаються та зовнішньоекономічної діяльності нашої країни. Зокрема, положення щодо визначення виключно законами засад зовнішньоекономічної діяльності - п.9 ст. 92 Конституції [1], закріплення за Кабінетом Міністрів України такого повноваження, як організація і забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи – п. 8 ст. 116 Конституції [1].

У сфері зовнішньоекономічної діяльності, до того ж, існує велика кількість суто господарських правовідносин, які тісно пов'язані з міжнародним законодавством та існують у межах загального господарського механізму, що діє у державі. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. [3] містить розділ VII «Зовнішньоекономічна діяльність», що складається з двох глав, перша з яких (глава 37) містить 13 статей, які визначають: поняття, коло суб'єктів, види зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічні операції, державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій, вимоги до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), їх державну реєстрацію, основні засади митного регулювання при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності та ін. Глава 38 містить основні положення щодо правового режиму такого різновиду зовнішньоекономічної діяльності як іноземне інвестування [3].

Потрібно зазначити, що Господарський кодекс України [3] розглядає зовнішньоекономічну діяльність в дещо іншому аспекті, ніж ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність» [2], вказуючи на таку істотну ознаку цієї діяльності, як перетинання митного кордону України майном та/або робочою силою [3]. Але далеко не всі види діяльності, які визначені законодавством, здійснюються з перетинанням митного контролю (наприклад, міжнародні фінансові, кредитні й розрахункові операції тощо).

Ряд дослідників у правовому регулюванні зовнішньоекономічної діяльності в Україні [11-15] визнають існування прогалин вітчизняної законодавчої бази зовнішньоекономічної діяльності, що давно вже потребують узгодження по всіх основних їхніх ознаках. Так А. В. Журавель [11] пропонує відійти від надмірної деталізації змісту зовнішньоекономічного законодавства й досягнути одноманітності правових норм, які зараз розпорошені серед численної кількості нормативно-правових актів різної юридичної сили [11, с. 88]. На підставі цього В. Н. Петрина [12] пропонує розглядати зовнішньоекономічну діяльність як сукупність суспільних відносин, які

складаються між українськими та іноземними суб'єктами господарювання з приводу таких соціальних благ, як матеріальні блага, послуги та результати інтелектуальної діяльності, що переміщуються на територію України або за її межі, та які регулюються договорами між учасниками таких відносин, міжнародними торговельними звичаями, правом відповідної країни та нормами відповідних міжнародних договорів [12, с. 178].

Дослідження основних наукових підходів до визначення терміну «зовнішньоекономічна діяльність» дозволяє зробити такі висновки (табл. 1).

Таблиця 1. Узагальнення наукових підходів до тлумачення терміну «зовнішньоекономічна діяльність»*

Науковий підхід	Тлумачення терміну	Автор
Економіко-організаційний	Зовнішньоекономічна діяльність як система економічних відносин	Ю. Г. Козак, Н. В. Притула, О. А. Єрмакова [16, с. 7]
	Зовнішньоекономічна діяльність як комплекс системоутворюючих факторів в основі єдиного процесу виробництва та реалізації експортної продукції	В. В. Покровська [26, с. 23]; М. О. Лепеха, Г. М. Свириденко [27, с. 655]; Ж. С. Зосимова [28]
	Зовнішньоекономічна діяльність як процес реалізації зовнішньоекономічних зв'язків	В. В. Вітлінський, П. І. Верченко [22, с. 11]; О. В. Шкурупій, В. В. Гончаренко, І. А. Артеменко [23, с. 5]
Законодавчо-правовий	Зовнішньоекономічна діяльність як господарська діяльність	О. І. Дегтярова, Т. Н. Полякова, С. В. Соркісов [17, с. 8-9]; В. О. Васюренко [18, с. 219]
	Діяльність державних органів влади та управління і господарських організацій	І. В. Багрова, Н. І. Редіна, В. Є. Власюк, О. О. Гетьман [19, с. 6];
	Діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності	Г. М. Дроздова [20, с. 8]; С. О. Тульчинська, С. О. Кириченко, В. П. Дубенець [21, с. 29]
	Зовнішньоекономічна діяльність як сукупність зовнішньоекономічних операцій у сфері господарської діяльності	Я. П. Машталір [24, с. 54]; Ю. В. Орловська, Г. В. Дугінець, П. А. Фісуненко, О. А. Варламова [25, с. 12]; В. Ю. Гордополов [40]

* Складено автором згідно [16-28, 40]

Усі вищезазначені дефініції (табл. 1) терміну «зовнішньоекономічна діяльність» можна згрупувати у два підходи: економіко-організаційний та законодавчо-правовий.

Економіко-організаційний підхід передбачає, що зовнішньоекономічна діяльність відноситься до сфери ринкових відносин, базується на критеріях підприємницької діяльності, структурному зв'язку з виробничими процесами. При цьому спостерігається чітке усвідомлення, що зовнішньоекономічна діяльність на відміну від зовнішньоекономічних зв'язків здійснюється на рівні підприємств, що забезпечують виробництво експортної продукції (робіт, послуг) та реалізації її на зовнішньому ринку. Вихід на зовнішній ринок потребує ринкової орієнтації не тільки в системі господарювання, але й в принципах управління виробництвом і збутом, науково-технічною та фінансовою діяльністю підприємств. Зовнішньоекономічні зв'язки розглядаються на рівні держави і, згідно з [26], є формою міждержавних відносин в галузі наукового, військово-технічного, виробничого, торговельно-економічного співробітництва й валютно-фінансової взаємодії [26, с. 22].

Законодавчо-правовий підхід відображає визначення, які подані в основних законодавчих актах України. Це вже зазначені вище Конституція України [1], міжнародні конвенції (договори, згоди), які набирають чинності для України після надання нею згоди на їх обов'язковість згідно Закону України «Про міжнародні договори України» [5], інші нормативно-правові акти, які повністю або частково присвячені впорядкуванню зовнішньоекономічної діяльності. Прихильники цього наукового підходу досить ґрунтовно визначають перелік відповідних різновидів зовнішньоекономічної діяльності з погляду правових основ їх проведення.

Цікавим, на мій погляд, є поєднання цих наукових підходів у роботі [29], де зазначається, що зовнішньоекономічна діяльність – це частина загальної діяльності підприємства, яка визначається як сукупність виробничо-господарських, організаційно-економічних і оперативно-комерційних функцій підприємства відповідно до зовнішньоекономічних зв'язків держави, пов'язаних з виходом підприємства на зовнішній ринок та участю в зовнішньоекономічних операціях, напрямки, форми та методи якої узагальнюються відповідно до процесу виробництва згідно із цілями та задачами підприємства щодо його функціонування та розвитку [29, с. 53].

Отже, проаналізувавши нормативно-правову базу та сучасні наукові дослідження понятійно-категоріального апарату у сфері зовнішньоекономічної діяльності, побудуємо її структуру (рис. 1). Враховуючи той факт, що через розробку державної зовнішньоекономічної політики здійснюється державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а М. І. Дідківський [30] пов'язує зовнішньоекономічні зв'язки із зовнішньоекономічною політикою, яку він вважає своєрідним «політичним оформленням» зазначених зв'язків [30, с.18], ми побудували структуру зовнішньоекономічної діяльності, приймаючи до уваги нормативно-правову базу та точки зору вчених через цю призму.

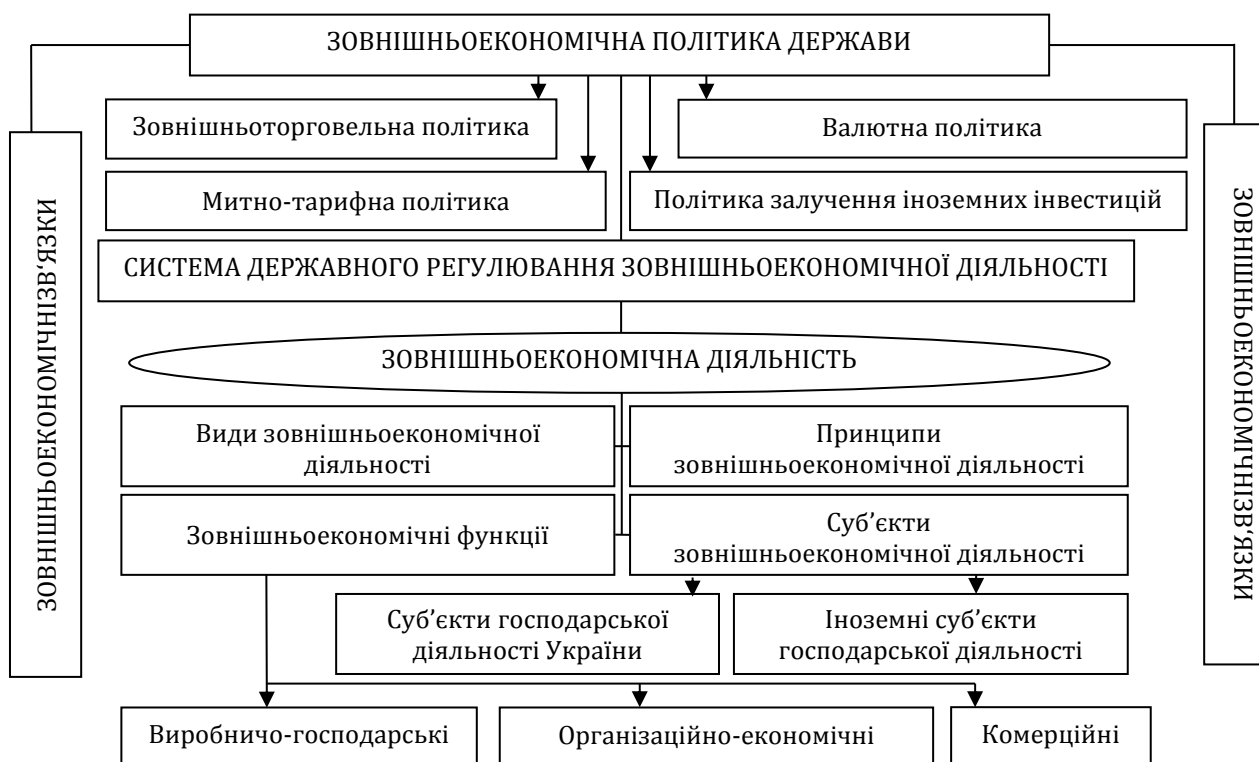

Рис. 1. Структура зовнішньоекономічної діяльності

О. Гребельник [31] визначає зовнішньоекономічну політику як сукупність державних заходів цілеспрямованого характеру стосовно реалізації економічного потенціалу держави на рівні зовнішнього ринку. Такі заходи (або складові) зовнішньоекономічної політики поділяються на зовнішньоторговельну, митно-тарифну, валютну політику та політику залучення іноземних інвестицій.

У складі зовнішньоторговельної політики виділяють два напрями: експортну політику й імпорتنу політику. Як зазначає В. Улида [32], фактично експортна політика держави орієнтована на реалізацію експортного потенціалу країни за кордоном шляхом вивезення вітчизняних товарів і послуг на зовнішній ринок. Що стосується імпоротної політики, то вона регулює процеси імпорту товарів та послуг до країни з метою захисту національного ринку від надмірної конкуренції з боку іноземних

виробників і задоволення внутрішніх потреб за рахунок продукції, яка виробляється за кордоном [32, с. 134-135].

Валютна політика являє собою певний симбіоз дій економічної та зовнішньоекономічної політики держави, які складаються з урядових дій щодо внутрішніх і зовнішніх валютних відносин. Ці дії мають справляти певний вплив на валюту, валютний курс, валютні операції, тобто на все, що так або інакше пов'язане з цим сектором економіки [33, с. 180]. В свою чергу, валютна політика передбачає наявність таких різновидів, як дисконтна політика та девізна політика. В межах девізної політики держави застосовуються валютна інтервенція та обмеження на операції щодо купівлі-продажу валюти з метою підтримки стабільності курсу національної грошової одиниці.

Політика стимулювання іноземних інвестицій виглядає як комплекс державних заходів, спрямованих на залучення й використання інвестицій іноземного походження на території країни, а також на регулювання процесів вивезення інвестиційних коштів за кордон. Митно-тарифна політика являє собою комплексну систему заходів, орієнтованих на підтримку суверенітету країни з економічної точки зору, а також на охорону державних кордонів і реалізацію зовнішньоекономічної стратегії [32, с. 135].

Ключовим завданням державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків, що сприятиме зниженню рівня залежності національної економіки від монопольного імпорту товарних позицій, які є стратегічно важливими для галузей вітчизняного виробництва, зокрема, енергоносіїв, матеріальних ресурсів (у тому числі – сировинних) [32, с. 136].

Висновки та перспективи подальших розвідок

Всі визначення терміну «зовнішньоекономічна діяльність» можна згрупувати у два підходи: економіко-організаційний та законодавчо-правовий. Аналіз наукових досліджень та побудована на його основі структура зовнішньоекономічної діяльності, дозволили зробити висновки, що важливою складовою зовнішньоекономічної діяльності є її регулювання. Важливою функцією держави в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності є створення таких умов, за яких кожний суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, з одного боку, максимізував би позитивний ефект для соціуму, з іншого - отримував вигоду (прибуток).

З точки зору автора, доцільно вести мову не тільки про зовнішньоекономічну діяльність як частину загальної діяльності підприємства, але й як частину загальної діяльності регіону. Наша держава – це сукупність регіонів, які відрізняються один від одного рівнем економічного розвитку, галузевою спеціалізацією, природно-кліматичними умовами, але кожен регіон тісно взаємодіє з іншими регіонами, створюючи тим самим єдиний економічний простір. Використання зовнішньоекономічної діяльності як фактора підвищення соціально-економічного розвитку території покращує параметри інвестиційного клімату, збільшує бюджетні надходження, забезпечує зайнятість населення в регіоні. Отже, зовнішньоекономічна діяльність є невід'ємним елементом господарської діяльності підприємств, регіонів та країни в цілому.

Тому перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є регіональні особливості, регіональна структура зовнішньоекономічної діяльності, дослідження взаємозв'язків зовнішньоекономічної діяльності та економічного розвитку територій.

Список літератури

1. Конституція України. Від 28 червня 1996 р. в редакції від 30 вересня 2016 р., із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України в редакції від 07 лютого 2019 р. № 959-XII, із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. №435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
5. Про міжнародні договори України: Закон України в редакції від 20 липня 2014 р. № 1906-IV, із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
6. Кодекс торговельного мореплавства України: Закон України в редакції від 05 січня 2017 р. № 176/95-ВР, із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80>
7. Про режим іноземного інвестування: Закон України в редакції від 25 червня 2016 р. № 93/96-ВР, із змінами.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>
8. Митний кодекс України: Закон України в редакції від 25 листопада 2018р. № 4495-VI, із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
9. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України в редакції від 15 грудня 2017р. № 4002- XII, із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>
10. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України в редакції від 01 січня 2016р. № 671/97- ВР, із змінами. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%92%D0%A0>
11. Журавель А. В. Особливості правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. №3. С. 85-89.
12. Петрина Н. В. Зовнішньоекономічна діяльність як предмет правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2014. №1. С.174-179.
13. Кіян О. Теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / за ред. О. В. Козаченка. Миколаїв: Іліон, 2016. Режим доступу: <http://www.nikolaevonua.org.ua/KozachenkoPravoVpliv.pdf>
14. Шкумат А. В. Правові аспекти регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Вісник Нац. техн. університету «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. Харків: НТУ «ХПІ». 2014. № 63. С. 118–126.
15. Поляк О. І. Господарсько-правове забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності в умовах СОТ: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04. Харків, 2016. 23 с.
16. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон монографія. Ю. Г. Козак, Н. В. Притула, О. А. Єрмакова та ін. К.: Центр учбової літератури, 2016. 240 с.
17. Дегтярова О. И. Полякова Т. Н., Дегтярова О.И., Соркисов С. В. Внешне-экономическая деятельность: учеб. пособие. Москва: Дело, 2006. 424 с.
18. Васюренко В. О. Теоретичні узагальнення щодо розуміння сутності поняття «зовнішньоекономічна діяльність підприємства». *Механізм регулювання економіки*. 2008. № 2. С. 214–220.
19. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підручник / І. В. Багорова, Н. І. Редіна, В. Є. Власюк, О. О. Гетьман; за ред. І. В. Багрової. Київ: Центр навч. л-ри, 2004. 580 с.
20. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства : навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2002. 172 с.
21. Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Дубенець В. П. Напрями активізації зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. *Агросвіт*. 2018. №6. С. 28-31.

22. Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2000. 292 с.
23. Шкурупій О. В., Гончаренко В. В., Артеменко І. А. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
24. Машталір Я. П. Формування структури механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю машинобудівного підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2008. № 5. Т. 2. С. 54–57.
25. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства: навч. посібник / Ю. В. Орловська, Г. В. Дугінець, П. А. Фісуненко, О. А. Варлаамова; за ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. В. Орловської; ДВНЗ «Придніпровська держ.акад. буд-ва і архіт.». Д.: АРТ-ПРЕС, 2010. 302 с.
26. Покровская В. В. Внешнеэкономическая деятельность: учебник. М.: Экономист, 2006. 672 с.
27. Лепеха М. О., Свириденко Г. М. Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності України за експортоорієнтованою стратегією. *Молодий вчений*. 2017. №5 (45). С. 655-658.
28. Зосимова Ж. С. Проблеми та умови покращення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. *Економіка. Управління. Інновації*. 2013. Вип. №2 (10). URL: <http://www.irbis-nbu.gov.ua>.
29. Погребняк А. Ю., Хоменко Т. Ю. Еволюція наукових поглядів на сутність поняття «зовнішньоекономічна діяльність». *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2016. Вип. 18. С. 48-53.
30. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посібник. К.: Знання, 2006. 462 с.
31. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 432 с.
32. Улида В. Ю. Система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2015. Вип. 2. С.132–139.
33. Лагодієнко В. В. Підвищення ефективності здійснення зовнішньоекономічної діяльності за допомогою впровадження концепції маркетингу. *Бізнес-Навігатор*. 2014. №1(33). С. 237–243.

References

1. Konstytuciya Ukrayiny`. [Constitution of Ukraine]. 28 June 1996 r. In 30 September 2016 (ed.). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Pro zovnishn`oekonomichnu diyal`nist`: Zakon Ukrayiny`. [On Foreign Economic Activity: Law of Ukraine].no. 959-XII. In 07 February 2019 (ed.). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
3. Gospodars`kyj kodeks Ukrayiny`: Zakon Ukrayiny`. [Commercial Code of Ukraine: Law of Ukraine]. No. 436-IV dated 16 January 2003. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Sy`vil`nyj kodeks Ukrayiny`: Zakon Ukrayiny`. [Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine]. No. 435-IV dated 16 January 2003. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
5. Pro mizhnarodni dogovory` Ukrayiny`: Zakon Ukrayiny`. [On International Treaties of Ukraine: Law of Ukraine]. No. 1906-IV dated July 20, 2014. In 20 July 2014 (ed.). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
6. Kodeks torgovel`nogo moreplavstva Ukrayiny`: Zakon Ukrayiny`. [Code of Merchant Shipping of Ukraine: Law of Ukraine]. No. 176/95-VR dated 05 January 2017. In 05

-
- January 2017 (ed.). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80>
7. Pro rezhy`m inozemnogo investuvannya: Zakon Ukrayiny`. [On the regime of foreign investment: the Law of Ukraine]. No. 93/96-VR. In June 25, 2016 (ed.). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>
 8. My`tny`j kodeks Ukrayiny`: Zakon Ukrayiny`. [Customs Code of Ukraine: Law of Ukraine]. No. 4495- VI. In November 25, 2018 (ed.). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
 9. Pro mizhnarodny`j komercijny`j arbitrazh: Zakon Ukrayiny`. [On International Commercial Arbitration: The Law of Ukraine]. No. 4002- XII. In December 15, 2017. (ed.). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>
 10. Pro torgovo-promy`slovi palaty` v Ukrayini: Zakon Ukrayiny`. [On Chambers of Commerce in Ukraine: The Law of Ukraine]. No. 671/97-VR. In January 01, 2016 (ed.). Available at: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%92%D0%A0>
 11. Zhuravel`, A. V. (2014). «Peculiarities of Legal Regulation of Foreign Economic Activity in Ukraine». *Pivdenoukrayins`ky`j pravny`chy`j chasopy`s*. no. 3. pp.85-89.
 12. Petry`na, N. V. (2014). «Foreign economic activity as a subject of legal regulation». *Chasopy`s Ky`yivs`kogo universy`tetu prava*. no. 1. pp.174-179.
 13. Kiyani, O. (2016). *Teorety`ko-pravovi zasady` administraty`vno-pravovogo reguluvannya zovnishn`oekonomichnoyi diyal`nosti. Pravovy`j vply`v na nepravomirnu povedinku: aktual`ni grani*. [Theoretical and legal principles of administrative-legal regulation of foreign economic activity. Legal impact on unlawful behavior: actual faces]. In Kozachenka, O. V. (ed.). Ilion. Mykolayiv. Ukraine. Available at: <http://www.nikolaevonua.org.ua/KozachenkoPravoVpliv.pdf>
 14. Shkumat, A. V. (2014). «Legal aspects of regulation of foreign economic activity of the enterprise». *Visny`k Nacz. texn. universy`tetu «XPI»: zb. nauk. pr. Temat. vy`p.: Aktual`ni problemy` rozvy`tku ukrajins`kogo suspil`stva*. Xarkiv: NTU «XPI». No. 63. pp. 118–126.
 15. Polyak, O. I. (2016). *Gospodars`ko-pravove zabezpechennya zdiysnennya zovnishn`oekonomichnoyi diyal`nosti v umovax SOT*. [Economic and legal support of foreign economic activity in the WTO]. Abstract of Ph.D. dissertation. 12.00.04. Xarkiv. Ukraine.
 16. *Zovnishn`oekonomichna diyal`nist`: pidpry`yemstvo-region monografiya*. [Foreign-economic activity: enterprise-region monograph]. (2016). Kozak, Yu. G., Pry`tula, N. V., Yermakova O. A. and other. Centr uchbovoyi literatury`. Kiev. Ukraine.
 17. *Vneshneekonomy`cheskaya deyatel`nost`*. [Foreign economic activity]ю (2006). Degtyarova, O. Y., Polyakova, T. N., Degtyarova, O. Y., Sorky`sov, S. V. Delo. Moscow. Russia.
 18. Vasyurenko, V. O. (2008). «Theoretical generalizations on understanding the essence of the concept of "foreign economic activity of the enterprise"». *Mexanizm reguluvannya ekonomiky`*. no. 2. pp. 214–220.
 19. *Zovnishn`oekonomichna diyal`nist` pidpry`yemstv*. [Foreign economic activity of enterprises]. (2004). Bagrova, I. V., Redina, N. I., Vlasyuk V. Ye., Get`man O. O. In Bagrovoyi, I. V. (ed.). Centr navch. l-ry`. Kiev. Ukraine.
 20. Drozdova, G. M. (2002). *Menedzhment zovnishn`oekonomichnoyi diyal`nosti pidpry`yemstva*. [Management of foreign economic activity of the enterprise]. CzUL. Kiev. Ukraine.
 21. Tul`chy`ns`ka, S. O. and Ky`ry`chenko, S. O., Dubenez`ch, V. P. (2018). «Directions of activization of foreign economic activity of domestic enterprises». *Agrosvit*. no. 6. pp. 28-31.

-
22. Vitlins`kyj, V. V. and Verchenko, P. I. (2000). *Analiz, modelyuvannya ta upravlinnya ekonomichny`m ry`zy`kom*. [Analysis, modeling and management of economic risk]. KNEU. Kiev. Ukraine.
 23. Shkurupij, O. V. and Goncharenko, V. V., Artemenko, I. A. *Zovnishn`oekonomichna diyal`nist` pidpry`yemstva*. [Foreign-economic activity of the enterprise]. (2012). Centr uchbovoyi literatury`. Kiev. Ukraine.
 24. Mashtalir, Ya. P. (2008). «Formation of the structure of the mechanism of management of foreign economic activity of the machine-building enterprise». *Visny`k Xmel`ny`cz`kogo nacional`nogo universy`tetu. Ekonomichni nauky`*. no. 5. Vol. 2. pp. 54–57.
 25. *Upravlinnya zovnishn`oekonomichnoyu diyal`nistyu pidpry`yemstva*. [Management of foreign economic activity of the enterprise]. (2010). Orlovs`ka, Yu. V., Duginecz`, G. V., Fisunenکو P. A., Varlaamova O. A.; in Orlovs`ka, Yu. V. (ed.). *DVNZ «Pry`dniprovs`ka derzh.akad. bud-va i arxit.»*. Dnieper. Ukraine.
 26. Pokrovskaya, V. V. (2006). *Vneshnejekonomicheskaja dejatel`nost`*. [Foreign Economic Activity].: Экономы`st. Moscow. Russia.
 27. Lepexa, M. O. and Svy`ry`denko, G. M. (2017). «Prospects of development of foreign economic activity of Ukraine according to export-oriented strategy». *Molody`j vcheny`j*. no. 5 (45). pp. 655-658.
 28. Zosy`mova, Zh. S. (2013). «Problems and conditions of improvement of foreign economic activity of domestic enterprises». *Ekonomika. Upravlinnya. Innovaciyi*. Issue 2 (10). Available at: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.
 29. Pogrebnyak, A. Yu. and Xomenko, T. Yu. (2016). «Evolution of scientific views on the essence of the concept of "foreign economic activity"». *Suchasni problemy` ekonomiky` i pidpry`yemny`cztvo*. Issue. 18. pp. 48-53.
 30. Didkivs`kyj, M. I. (2006). *Zovnishn`oekonomichna diyal`nist` pidpry`yemstva*. [Foreign-economic activity of the enterprise]. Znannya. Kiev. Ukraine.
 31. Grebel`ny`k, O. P. (2008). *Osnovy` zovnishn`oekonomichnoyi diyal`nosti*. [Fundamentals of foreign economic activity]. Centr uchbovoyi literatury`. Kiev. Ukraine.
 32. Uly`da, V. Yu. (2015). «The system of state regulation of foreign economic activity.». *Visny`k Nacional`nogo universy`tetu cy`vil`nogo zaxy`stu Ukrayiny`*. Seriya: *Derzhavne upravlinnya*. Issue. 2. pp.132–139.
 33. Lagodiyenko, V. V. (2014). «Improving the efficiency of foreign economic activity through the introduction of the concept of marketing». *Biznes-Navigator*. no. 1(33). pp. 237–243.

Стаття надійшла до редакції 05.08.2018 р.